

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

А. О. Коробова, Н. М. Бабич

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «НЕЙРОЛОГОПЕДИЧНИЙ СУПРОВІД» У СВІТЛІ
СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ 37

О. В. Колишкін

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ
ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ 40

А. В. Король

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МІЖ ЧАСОМ ВІЯВЛЕННЯ МОВЛЕННЄВИХ
ПОРУШЕНЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ КОРЕКЦІЙНОГО ВПЛИВУ В ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ 42

І. А. Кошарний

СТВОРЕННЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНОГО НАВЧАЛЬНО-ІНКЛЮЗИВНОГО
СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ З ГЛИБОКИМИ
ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ 44

А. Курєнкова

ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ КОНТЕНТУ В ІНКЛЮЗИВНІЙ
ОСВІТІ 46

Т. А. Лигоміна

ПАРТНЕРСЬКА МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ІРЦ ТА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК
ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ
(НА ПРИКЛАДІ ІРЦ №13 ДНПРОВСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА ТА
ЛІЦЕЮ №141 «ОРТ» М. КИЄВА) 48

Г. О. Лопатіна

МОДЕЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ 50

О. В. Мартинчук

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 52

В. М. Мельник

ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО
ВІКУ З АУТИЗМОМ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 54

Л. М. Ніколенко

МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗВО
ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ 55

І. С. Нохріна, О. В. Швед

ПОЛЬСЬКА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ІЗ
ІНВАЛІДНІСТЮ 58

Н. Г. Пахомова, Р. О. Павлюк

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-РЕАБІЛІТОЛОГІВ НА СУЧАСНОМУ
ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 60

Н. Г. Пахомова, м. Полтава
Р. О. Павлюк, м. Київ
r.pavliuk@kubg.edu.ua

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-РЕАБІЛІТОЛОГІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасна ситуація в Україні вкотре переконує про необхідність фізичного, психічного або соціального розвитку та підтримки осіб з боку держави, освітніх інституцій. За даними наукових досліджень та нормативними українськими та міжнародними документами така категорія людей, зокрема діти, виділяється в групу з особливими потребами. Діти з особливими освітніми потребами залучаються до інклюзивного навчання, виховання і розвитку в системі загальної середньої освіти. Для цього необхідні висококваліфіковані кадри. Особливо гостро відчувається потреба у фахівцях з психолого-педагогічної, соціальної, медичної та професійної реабілітації [5]. Одним із напрямків підготовки фахівця з реабілітації є ортопедагогіка.

Ортопедагогіка як спеціалізована галузь педагогіки фокусується на створенні освітньо-корекційного середовища, здатного адаптуватися до фізичних обмежень дитини та розкривати її потенціал [2].

На думку вчених [3], ортопедагогіка як міждисциплінарна галузь, спрямована на підтримку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, має ключовий методологічний орієнтир у контексті системного урахування індивідуальних морфофункціональних параметрів, які слугують не лише діагностичним маркером фізичного розвитку, а й об'єктивним критерієм прогнозування адаптаційного потенціалу. Саме вони визначають доцільність і ефективність освітніх стратегій, забезпечуючи науково обґрунтований підхід до реалізації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами [3].

Вчені у багатьох дослідженнях акцентують увагу на зростанні чисельності дітей із порушеннями опорно-рухового апарату. У зв'язку із цим, виникає необхідність у забезпеченні закладів, служб, організацій, установ сфери освіти, охорони здоров'я та соціального захисту кваліфікованим персоналом, здатним застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, інформаційні технології у роботі з особами, які мають порушення здоров'я [4]. Крім фахівців-реабілітологів у цьому контексті важливо заздалегідь готувати студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти до проведення цілеспрямованої просвітницької роботи з батьками, навчати їх доступним прийомам реабілітаційної роботи, що включають як педагогічні засоби, так і засоби фізичної культури [1].

У зв'язку із окресленими проблемами, розглянемо зміст підготовки фахівців-реабілітологів на сучасному етапі розвитку освіти в Україні. Для аналізу розглянемо підготовку фахівців за спеціальностями А6 Спеціальна освіта (за

спеціалізаціями) за спеціалізацією А6.03 Ортопедagogіка та І7 Терапія та реабілітація зі спеціалізацією І7.01 Фізична реабілітація.

За даними сайту вступників (<https://vstup.edbo.gov.ua>) у 2025 році за спеціальністю А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями), спеціалізацією А6.03 Ортопедagogіка на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відбувається підготовка всього в трьох університетах України, на другому (магістерському) рівні вищої освіти – у одному. При цьому на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти в трьох університетах на навчання зараховано 34 особи, за другим (магістерським) – 14 осіб. Зважаючи на таку кількість майбутніх фахівців зі спеціалізації А6.03 Ортопедagogіка в Україні найближчим часом відчуватиметься брак спеціалістів у цій галузі.

Проте у цьому контексті варто зважати, що існує іще одна спеціальність, яка забезпечує підготовку фахівців у галузі реабілітації. Це спеціальність І7 Терапія та реабілітація зі спеціалізацією І7.01 Фізична реабілітація. За даними сайту вступників (<https://vstup.edbo.gov.ua>) у цьому році на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти було оголошено 131 конкурсну пропозицію від 63 закладів вищої освіти України. За результатами вступу на 1 курс було зараховано 2926 осіб.

За даними того ж сайту на другий (магістерський) рівень було оголошено вступ на 106 конкурсних пропозицій від 46 ЗВО України. Із відкритих джерел (<https://vstup.edbo.gov.ua>) можемо бачити статистику поданих заяв на вступ та статистику зарахованих на навчання здобувачів освіти. Тож, у 2026 році за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація зі спеціалізацією І7.01 Фізична реабілітація було зараховано на навчання 896 здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Зрозумілим є те, що спеціальність А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями), у межах якої відбувається підготовка фахівців за спеціалізацією А6.03 Ортопедagogіка, належить до галузі А Освіта і відповідно метою підготовки фахівців, відповідно до нинішніх стандартів вищої освіти є на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти корекційно-розвивальний та реабілітаційний процеси; теоретико-методичні диференційовані системи попередження і подолання порушень психічного та (або) фізичного розвитку та корекційного навчання і виховання осіб з особливими освітніми потребами різних вікових категорій, способи організації ефективної взаємодії учасників освітнього процесу, зумовлені закономірностями та особливостями змісту корекційно-педагогічної діяльності [7]. Відповідно до стандарту вищої освіти для магістрів, то об'єктом вивчення є корекційно-розвивальний та реабілітаційний процеси; способи організації ефективної взаємодії учасників освітнього процесу, зумовлені закономірностями та особливостями змісту корекційно-педагогічної діяльності; організація спеціальної та інклюзивної освіти; організація і забезпечення освітнього процесу в закладах вищої освіти з підготовки фахівців для системи спеціальної та інклюзивної освіти [8]. Із об'єктів вивчення ми бачимо, що

основний напрямок діяльності майбутнього фахівця за спеціалізацією А6.03 Ортопедагогіка є корекційно-педагогічний напрямок.

Відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація зі спеціалізацією І7.01 Фізична реабілітація на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти основним напрямком підготовки є порушення рухових та пов'язаних із ним функцій, що забезпечують активність та участь особи, оптимізація функціонування відповідно до бажань та потреб особи [9]. На другому (магістерському) рівні вищої освіти об'єктами вивчення є складні порушення рухових функцій та обмеження активності людини, їх коригування з використанням заходів фізичної терапії для досягнення максимально можливого рівня функціонування відповідно до бажань і потреб людини в умовах її середовища [6]. Тож очевидним є те, що метою цієї спеціальності є лікувальна справа та підготовка лікаря-реабітолога, ще не пов'язана із освітнім напрямком.

Звісно, обидві спеціальності мають на меті підготовку фахівця із реабілітації з порушеннями опорно-рухового апарату, проте кожна із них має свій конкретний напрямок. Спеціальна освіта – корекційно-розвитковий, а терапія та реабілітація – лікувально-реабілітаційний.

Список використаних джерел:

1. Кузава І. Б., Сіпко Л. О. Підготовка студентів педагогічних спеціальностей до реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах інклюзивного навчання. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. №4(44). С. 1284-1296. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-1284-1295](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-1284-1295).
2. Пустовалов В., Усатова І., Король Т., Супрунович В., Халявка Р. Ігрова діяльність як засіб реалізації освітньо-корекційного процесу в ортопедагогіці: принципи, методи і форми в різних освітніх середовищах. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2025. Том 13, №7. С.111-120. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i7-016>.
3. Пустовалов В., Усатова І., Король Т., Супрунович В., Халявка Р. Морфофункціональні показники учнів як чинник диференціації корекційно-педагогічного підходу в ортопедагогіці. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2025, №2(108). С. 306-318.
4. Светлова О., Завгородня В. Важливість підготовки фахівців з ортопедагогіки в умовах сьогодення. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, №4. С. 50-54. DOI: 10.31110/2616650X-vol11i4-007.
5. Слатвінська А. А. Професійна підготовка учителів-реабітологів до роботи в умовах інклюзивного навчання: теорія і практика: монографія. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2021. 227 с.
6. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2024. 86 с.

7. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2020. 18 с.

8. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2021. 15 с.

9. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2024. 62 с.

О. Ф. Погорєлова, м. Київ

ofpohorielova.fpsrso24m@kubg.edu.ua

О. В. Мартинчук, м. Київ

o.martynchuk@kubg.edu.ua

АДАПТУВАННЯ ОСВІТНІХ ВИМОГ ДЛЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Успішність навчання дітей і молоді з особливими освітніми потребами (далі – ООП) в умовах інклюзивного освітнього простору визначається рівнем компетентності педагогів у наданні їм ефективної підтримки. Вона полягає у впровадженні таких змін до умов освітнього середовища та процесу навчання, котрі дають змогу усунути бар'єри, зумовлені особливостями психофізичного розвитку цих учнів, та сприяють реалізації їхнього потенціалу. Спеціальним комплексом заходів, що уможлиблює засвоєння загальноосвітньої програми учнями з ООП відповідно до їхніх індивідуальних потреб і можливостей, є адаптування освітніх вимог.

Сучасні українські та зарубіжні наукові джерела з питань інклюзивного навчання широко висвітлюють сутність поняття, види та загальні принципи здійснення адаптацій та модифікацій (О. Бавольська, А. Колупаєва, Ю. Найда, Д. Прасол, О. Таранченко, J. Harrison, L. Kern, J. Kurth, E. Leifler, L. Lewandowski, B. Lovett, G. Scanlon, V. Strogilos, M. Thurlow та ін.). Їх ефективність досліджують з огляду на вид та ступінь порушення розвитку дитини, освітній рівень та особливості навчальної дисципліни, яку вона вивчає, тощо. Результати цих розвідок є безумовно вагомими для впровадження адаптацій в освітню практику. Водночас, відкритим залишається питання компетентності вчителів організовувати освітній процес з урахуванням різноманітних стратегій адаптування, орієнтованих на потреби учнів з конкретними освітніми труднощами.

У цьому контексті прогресивним, на наш погляд, є досвід Польщі, де питання забезпечення інклюзивності освіти розглядається на державному рівні. Стратегічним орієнтиром освітньої політики країни є забезпечення доступності та якості освіти для всіх дітей, у тому числі для тих, які мають порушення розвитку.